

דמיון מודרך-מציאות: "מלאך ההיסטוריה" מתבונן על הסוגייה הפלסטינית

מתי שטיינברג | 15 בפברואר, 2023

בחלוף שלושים שנים להסכם אוסלו ולמעלה מעשרים שנים ליוזמה הערבית, ראוי להדגיש את עקביות העמדה הרשמית הפלסטינית והערבית המחייבת הסדר מדיני לסכסוך הישראלי-פלסטיני על בסיס שתי מדינות. חלופות המוצגות תדיר בישראל כ"ניהול הסכסוך" ו"צמצום הסכסוך" אינן אלא לשון נקייה להעמקת המצב הקיים. הן מוצגות במעמד צד אחד בלבד, שהרי ברור מאליו שלא ימצא להן שום בר-שיח פלסטיני וערבי.

היוזמה הערבית, בניגוד לתפיסה הרווחת בישראל, מותירה מרחב תמרון פרשני. הסכם מדיני על בסיסה יאפשר לכונן קואליציה מדינית וצבאית של כלל העולם הערבי האסלאמי-סוני נגד איראן ושלוחיה. ממילא תיסלל בכך הדרך לברית אסטרטגית עם ערב הסעודית כאבן הראשה של הזירה הערבית. הרשות הפלסטינית, שעצם קיומה מותנה בהצלחת האסטרטגיה המדינית שלה, תוכיח לציבור הפלסטיני כי גישתה מניבה תוצאות והיא תזכה לתמיכת רובו הציבור הפלסטיני.

היחסים בין רעיון לבין גילומו במוסד (ההופך בהמשך לממסד) הם נפתלים ורב-ממדיים. הכללה זו יפה גם לנושא דיוננו – הסוגייה הפלסטינית. מקורם של ארגוני "פתח", אש"פ והגוף השלטוני של הרש"פ ("הרשות הפלסטינית") הוא ברעיון הלאומיות הפלסטינית, אולם מיסודם במסגרות ארגוניות מקנה לו – מצד אחד – תוקף עובדתי הנובע ממימושו, ומצד שני – משליך אותו לקרקע המציאות ההיסטורית על אילוציה וסבכיה.

תולדות "פתח" ואש"פ זרועות דוגמאות לפערים שיוצרת ההתנגשות בין העיקרון הרעיוני המופשט לבין אילוצי המציאות ההיסטורית. המאמץ לממש את הרעיון במציאות מצריך בדרך כלל התאמה שנועדה לצמצם את הפערים האלה. מעל לכל הדוגמאות מתבלט בתולדות "פתח" ואש"פ המעבר משלילת כל הסדר מדיני עם ישראל לחיובו של הסדר המקנה מדינה וריבונות לצד הפלסטיני. התנגשות העיקרון המופשט ב"קיר הברזל" של המציאות היא שאכפה על הפלסטינים את הכורח בתמורה.

אין ספק כי העובדה, שהרעיון הלאומי הפלסטיני קרם עור וגידים בדמות מסגרת ארגונית, תרמה לכך שהרעיון היכה שורשים והתרחב בקרב ציבור היעד שלו. אולם דווקא משום כך,

שרידותו וחיוניותו של הרעיון הזה אינן מותנות כיום במעמדן של המסגרות הארגוניות הנושאות אותו. התערערות מעמדן של מסגרות אלה ("פתח", "אש"פ על ארגוני ורש"פ) בקרב הציבור הפלסטיני בגדה המערבית וברצועת עזה איננה משתקפת בהתרופפות הנאמנות לזהות לאומית פלסטינית (על מגמה כפולה זו ראו בסקר דעת הקהל הפלסטיני האחרון של "המרכז הפלסטיני למחקרי מדיניות וסקרים" בראשות ד"ר ח'ליל שקאקי, מס' 86, 7-10 בדצמבר 2022: pcpsr.org). מגמה זו תואמת את מגמות ממצאי הסקרים הקודמים שנערכו בשנתיים האחרונות). הנה כי כן, הזהות הלאומית הפלסטינית, שנעזרה בראשיתה בארגונים השונים, הפכה לחי הנושא את עצמו ואיננה תלויה בגורלן של המסגרות הפורמליות. ההתחככות עם הכיבוש הישראלי, הפועל כנגד הלאומיות הפלסטינית, די בה כדי לפרנס את קיומה של השאיפה הזאת.

הראיה החזקה ביותר לכך מצויה בעובדה כי דור הולך ודור חדש בא, והזהות הלאומית הפלסטינית לעולם עומדת. נושאייה כיום הם צעירים שהיו בחיתוליהם באינתיפאדה השנייה (תחילת שנות האלפיים) או נולדו לאחריה. אלה חווים את שקיעת המסגרות הארגוניות שגילמו את הזהות הלאומית הפלסטינית, ואף-על-פי-כן נושאים ברמה את הזהות הפלסטינית המוזנת מכוח ההתנגדות לשליטה הישראלית – צבא ומתנחלים כאחד. דור צעיר זה הוא דומיננטי בדמוגרפיה הפלסטינית שהיא ככלל צעירה (כ-75% עד גיל 35). ברובו הגדול, דור זה איננו סר לפקודת הארגונים השונים ואיננו צרוב בחותם הכואב של האנתיפאדה השנייה. פעילויות החבורות של "גוב האריות" בשכם ("ערין אל-אסוד") ושל "כתיבת אל-ג'נין" במחנה הפליטים בג'נין אינן אלא תסמינים חיצוניים של תופעה זו בקרב רוב הדור הצעיר. זו תופעה הרוחשת בנפשות ואינה תלויה בהתארגנות פורמלית. יותר מ-90% של הפיגועים בשנה החולפת היו פרי יוזמה עצמית, לא מכוח הנחיה ארגונית מגבוה. לכן דיכוי של יחידים וחבורות אלה לא ידכא את התופעה בכללה, שעוד תלך ותגבר, ובהיעדר הסדר מדיני היא תישא אופי מיליטנטי מסלים. יתר על כן, חלק ניכר של פיגועי היחידים מתאפיין בנכונותם לחתור למגע קרוב עד כדי היטמעות בקרב יעדיהם, כך שסבירות הישרדותם היא קטנה ביותר. דפוס פעולה זה קרוי בערבית "אנע'מאס" (מילולית: "היטמעות"), והוא רווח בעשור האחרון בפעילות ארגוני הג'האד הגלובלי, ובעיקר בארגון "המדינה האסלאמית". אמנם אין זה פיגוע הקרבה או התאבדות לשמו, שבו המפגע מפוצץ את עצמו, אך ה"אנע'מאס" קרוב לו מאד שכן הוא יודע מראש שסיכויי להינצל, וביחוד במקום מאוכלס הומה אדם, כמעט אפסיים. יוזמה עצמית כזאת מקשה הן על אפשרויות ההתרעה והן על אפשרויות ההרתעה מצד ישראל של אותם יחידים וחבורות. הציפייה בצד הישראלי כי הפלסטינים "יתרגלו" לשעבודם תחת ישראל, מזמנת אשליה מרה.

בניגוד לדור הראשון של "פתח" ואש"פ, הזהות הלאומית הפלסטינית של הדור הצעיר היא טבעית, מולדת וספונטנית, ולא נרכשת: "לאומיות באנאלית" בלשון מדע המדינה. ביטוי מוחשי להשתרשות הזהות הלאומית הפלסטינית מצוי בכך שבקרב ארגונים וזרמים אשר חרתו על דגלם את הנאמנות העליונה לזהויות קיבוציות אחרות, כמו חמאס (הזהות הפאן-אסלאמית)

ו"החזית העממית" (הזהות הפאן-ערבית) התהפכו היוצרות בכורח הנסיבות והם מקנים קדימות עליונה לזהות הלאומית הפלסטינית. בתוך עמם ומולדתם הם שוכנים, ולכן הם התאימו את עצמם להלך הרוח הקיבוצי (ראו, למשל, את "המסמך המדיני" הקאנוני שפרסם חמאס בשנת 2017. באתר חמאס הרשמי מצוי רק מסמך היסוד הזה, ולא אמנת חמאס).

מכך ניתן להפיק לקח כולל: העיסוק לעיפה אצלנו במעמדה השוקע של הרש"פ ובשאלת יורשו של מנהיגה אבו מאזן הוא בבחינת טפל לעיקר-העיקרים. לעיתים אף דומה שאין הוא אלא הסחת-דעת לצורך גלגול האחריות של החמרת הסוגייה הפלסטינית לצד הפלסטיני. שפל מעמדם של הרש"פ ושל אבו מאזן נגזר בראש ובראשונה מן הכישלון החרוץ של האסטרטגיה המדינית שלהם בדור האחרון – הנכונות לאמץ הסדר חלוקה לשתי מדינות על פי עיקריה של יוזמת השלום הערבית שמלאו לה עשרים שנים. מאז ועד היום בחרו ממשלות ישראל (למעט בתקופת אולמרט) להתעלם או להתנגד הן ליוזמה הערבית והן ל"מפת הדרכים" של הקוורטט (ארצות הברית, רוסיה, האיחוד האירופי והא"ם) שביקשה לתרגם את היוזמה הערבית לשפת המעשה (בהסכמה מוחלטת של אש"פ, הליגה הערבית וארגון מדינות האסלאם).

היוזמה הערבית מציינת במפורש את הצורך לסיים את הסכסוך עם ישראל, לכונן עימה יחסים טבעיים (נורמליזציה) ולהשיג פתרון מוסכם, גם על ישראל (ובכך מוקנית לה בפועל זכות וטו בעניין השיבה לתחומי ישראל), של סוגיית הפליטים הפלסטינים. כל זאת בתמורה לכינון מדינה פלסטינית "על בסיס קווי 1967". אין ביוזמה הערבית דרישה לפינוי כל ההתנחלויות, ובכך היא מותירה מרחב תמרון בעניין זה. ככלל היוזמה הערבית היא בבחינת עמדת-פתיחה בטרם משא ומתן ואיננה סוף-פסוק, ובכך טבועה בה הנכונות הערבית להתמקח על אופן מימושה (גישה המכונה "פרו-אקטיבית"). לא בכדי הדגישה "מפת הדרכים" של הקוורטט משנת 2003, כי היוזמה הערבית היא מקור סמכות שווה-ערך להסכם כולל לצד החלטות-יסוד כ-242 ו-338. תגובת ממשלת ישראל בראשות שרון ל"מפת הדרכים" (מאי 2003) כונתה באופן רשמי "הערות" (ארבע עשרה במספר), אך דרך ניסוחן נעה בין לשון תביעה לבין לשון תנאי, אף שהמושג "תנאי" לא הופיע בתגובה הרשמית. במסגרת "הערות" אלה נוצר התקדים להכללת התנאי של הכרה ביהודיות מדינת ישראל. תנאי כזה לא נדרש על ידי ישראל בהסכמה עם מצרים וירדן וכן לא מאוחר יותר, בהסכמי הנורמליזציה של ממשלת נתניהו עם מדינות ערביות כמרוקו ואיחוד האמירויות. יתר על כן, סעיף 10 ב"הערות" ישראל ל"מפת הדרכים" דרש את "ביטול כל ההתייחסויות ("ב"מפת הדרכים") ל"יוזמה הסעודית וליוזמה הערבית שאומצה בבירות" (וזאת אף על פי שהיוזמה הסעודית במקורה לא התייחסה כלל לסוגיית הפליטים הפלסטינים).

משעה שהזרם הראשי הפלסטיני בהנהגת "פתח" הציג נכונות רשמית לאמץ את דפוס ההסדר המדיני (את נקודת ההתחלה לשינוי פרדיגמטי זה ניתן לזהות בקבלת החלטת מועצת הביטחון 242 בנובמבר 1988) נעשו עמדתו זו וגם עצם מעמדו בקרב הציבור הפלסטיני

מותנים בלעדית בנכונות ישראל להיענות לכך או לפחות להתחיל להיענות לכך. תוחלת ההסדר הותנתה, אפוא, בנכונות ההדדית לאמצו. בלעדיה - ודי בצד אחד כדי לסכלו אם לא ישתלב בו - הוא נידון לקרוס.

מעיקר עיקרים זה - הסירוב לשלם את מחירו של הסדר מדיני - גוזרת ישראל את יחסה למנהיגים הפלסטינים ולמוסדותיהם. מאז ומתמיד חתרה ישראל לקצץ את כנפיה של הנהגה עצמאית פלסטינית הדוגלת בהגדרה עצמית לאומית, ולעצב אותה בדמות "אידיוט שימושי", שכל ייעודו - לפטור את ישראל מאחריות לאוכלוסייה הפלסטינית הגדלה, אך בד בבד להותיר לעצמה את השליטה המוחלטת במרחב, גם לצורך ההתנחלות בו. לא ארחיק מבט עד לניסיון הישראלי הכושל והנואל לכונן את "אגודות הכפרים" כעושי דברה במחצית השנייה של שנות ה-70 לנוכח התמיכה הגוברת בקרב תושבי הגדה המערבית באש"פ כמייצג הלאומיות הפלסטינית. זיהויים של ראשי ה"אגודות", שביקשו להישען על המגזר הכפרי בגדה, כיצירי כפיה של ישראל גזר את גורלם, והם נעלמו כלא היו.

אסתפק בדוגמא מאוחרת יותר. לאחר שישראל תלתה את כל האשם ביאסר ערפאת (אף שהוא זה שהוביל את הפלסטינים לקבלת החלוקה לשתי מדינות ולאימוץ מרצון של היוזמה הערבית ושל "מפת הדרכים", ועוד קודם לכן ביטל רשמית בפומבי, באיגרות רשמיות לראש הממשלה דאז שמעון פרס במאי 1996 ולנשיא ארה"ב קלינטון בינואר 1998, את סעיפי "האמנה הפלסטינית", הסותרים הסדר מדיני עם ישראל והכרה בה) ירש אותו אבו מאזן. ראוי להדגיש כאן את התייחסות אש"פ בראשות ערפאת ל"מפת הדרכים". בניגוד ל-14 "הערות" ישראל (לשון נקייה ל"התנגדויות" או למצער "הסתייגויות") אימץ אותה הוועד הפועל של אש"פ כמות שהיא בהדגישו בהודעתו הרשמית כי "הכרח ליישמה על כל מרכיביה, תוך נכונות ליישם את ההתחייבויות הפלסטיניות במקביל ליישום ההתחייבויות הישראליות" (ראו "הצהרת הוועד הפועל של אש"פ בעניין ביצוע תוכנית מפת הדרכים", 30.05.2003).

אבו מאזן, שהתנגד בכל פה להיסחפות הפלסטינים לטרור באנתיפאדה השנייה, נבחר בראשית שנת 2005 ברוב מכריע (62% מכלל 75% בעלי זכות הצבעה בגדה וברצועה) לכהונת נשיא. בעקבות ערפאת, הוא תמך בעקביות בהסדר מדיני עם ישראל על-פי היוזמה הערבית, אך גורלו לא שפר מבחינת יחסה של ישראל. בעוד ערפאת הוקע על ידי ישראל כמי שאין קיצוני ממנו, הרי חטאו של אבו-מאזן כבר בשנתו הראשונה, בעודו בשיא כוחו, היה נעוץ במתינותו המדינית. על כך נפרע ממנו החשבון בהחלטת ממשלת שרון לסגת חד-צדדית מרצועת עזה (ספטמבר 2005) במקום לבצע את הנסיגה בהסכם עם אבו מאזן, שהפציר בישראל לעשות זאת.

חמאס, השולל כל הסדר והכרה בישראל (אפילו על פי היוזמה הערבית), יצא, אפוא, נשכר מאד מן הנסיגה החד-צדדית מן הרצועה ובאפס תמורה מצידו, ואילו אבו מאזן נחשף - הוא והאסטרטגיה המדינית שלו - ככלי ריק. מכאן ואילך נסללה הדרך לניצחון חמאס בבחירות למועצה המחוקקת של הרש"פ (ינואר 2006) ובהמשך להשתלטותו האלימה על רצועת עזה.

המכנה המשותף בשני המקרים לעיל ("אגודות הכפרים" וחמאס) הוא שבשניהם ביקשה ישראל לחמוק מהסדר מדיני הכרוך מטבעו בתשלום מחיר. כאן - באמצעות יצירי כפיה ב"אגודות הכפרים" וכאן - באמצעות חמאס השולל הסדר מדיני מיסודו מתוקף פרשנותו הדתית. ישראל וחמאס מצאו, אפוא, את עצמן בשורה אחת: תוצאות זהות למרות הכוונות המנוגדות (בלשון היחסים הבינלאומיים: "antagonistic collaboration").

בהמשך לגישה זו, המצדדת במי שאינו חפץ כלל בהסדר עם ישראל - השיתה ממשלת ישראל קנסות וסנקציות, כגון ניכוי כספי מיסים המיועדים לרש"פ בהנהגת אבו מאזן משום שהיא מתקצבת משפחות אסירים ושהידים, ובה בעת ישראל אפשרה לקטר להזרים כ-2 מיליארדי דולרים במשך כעשור לרצועת עזה לצורך תמיכה במערכת האזרחית המכלכלת את כלל נצרכי הרצועה, לרבות את משפחות הנצרכים מקרב האסירים והשהידים. מנהיג חמאס אסמאעיל הניה נקב בפומבי בסכום זה ב-27 ביולי 2020 בראיון לאתר "לוסיל" הקטרי, ומאז עוד תפח הסכום הכולל. ראו נוסח דבריו: <https://newpal.ps/p/53591>). יתר על כן, באופן עקרוני, כל דולר המוקצה לצרכים אזרחיים של שלטון חמאס ברצועה מפנה עקרונית דולר מקביל, מבחינת חמאס, לצורכי טרור חמאס בעזה וגם בגדה המערבית. "דמי חסות" אלה שהוענקו לחמאס שיקפו את היחס המועדף של ישראל למי שאיננו "מהלך אימים" באמצעות מתינות המדינית (קרי, חמאס).

ניתן היה להבין גישה זו אילו הייתה זו הרעה במיעוטה מבין גישות אחרות. אולם גישה זו היא בהחלט הרעה ברובה. בהיעדר הסדר מדיני של חלוקה לשתי מדינות, שלא רק רוב הפלסטינים יתמכו בו אלא גם רוב מדינות ערב והאסלאם (למעט איראן), נידונה ישראל לשקוע עמוקות במציאות של 'מדינה אחת' לא שוויונית ולא חוקתית, שבה היא אוכפת את עצמה על האוכלוסייה הפלסטינית. התפוררות הרש"פ כתולדה מכך תהפוך את השליטה (והאחריות) הישראלית באזורי A המאוכלסים לשליטה כוחנית ישירה, ולא רק בלתי-ישירה.

חזקה על החיכוך הישיר הנובע מכך כי יתדרדר ויתעצם לאלימות רבתי, וכל זאת על רקע דיוני בית הדין הבינלאומי בהאג בסוגיה הפלסטינית, שכוחו יופה על ידי העצרת הכללית של האו"ם לקבוע אם מתקיים בגדה המערבית ובירושלים כיבוש לכל דבר. הסכמי הנורמליזציה עם מדינות המפרץ וכן הסכמי השלום הוותיקים יותר עם מצרים וירדן ייפגעו קשות. ביחוד ישליך הדבר על היחסים עם ירדן, הרואה עצמה מועדת לאיום קיומי בגדה המזרחית. בהיעדר הסדר מדיני עם הפלסטינים בגדה המערבית, וביחוד בעת שבישראל מכהנת ממשלה ימנית לעילא, הכוללת שרים בכירים הגורסים שירדן היא פלסטין ואף מייחלים לממש זאת בבוא היום. ללא התקדמות ממשית בכיוון הסדר כזה, אין כלל סיכוי שערב הסעודית תצטרף ל"הסכמי אברהם", ואת זאת חוזרים ואומרים דובריה המוסמכים שוב ושוב (ראו, למשל: הצהרת המלך סלמאן בפני מועצת השורא של ערב הסעודית ב-18 באוקטובר 2022, את הודעת הסיום של הפסגה הסעודית-הסינית בראשות יורש העצר בן סלמאן והנשיא שי ג'ינפינג, 9 בדצמבר 2022, וכן את כל הצהרות שה"ח הסעודי בן פרחאן בשנה האחרונה, דוגמת זו ל"אל-ג'זירה", 18 בינואר

2023). ערב הסעודית, שפניה נשואות להנהיג את העולם הערבי והאסלאמי, לא תתנער מן היוזמה הסעודית העומדת ביסוד היוזמה הערבית. אכן מעולם לא היה לפלסטינים כוח וטו מול מדינות ערב, והוכיחו זאת כבר הסכמי השלום עם מצרים וירדן. אולם יש ויש להם כוח וטו בהקשר למרחב חייהם באזור הפלסטיני. שום מדינה ערבית איננה יכולה ואיננה רוצה לכפות עליהם פתרון שאיננו מקובל עליהם. עובדה היא, ש"תוכנית טראמפ" לגבי הסוגייה הפלסטינית לא עלתה כלל על סדר היום אפילו של אותן מדינות ערביות שכוננו הסכמי נורמליזציה עם ישראל. כולן אימצו, ומתמידות בכך זה עשרים שנה, את עקרונות היוזמה הערבית לגבי הסוגייה הפלסטינית כדפוס ההסדר המחייב.

בהיעדר הסדר תגדל יכולת התערבותם של איראן וחזבאללה בסוגייה הפלסטינית באמצעות הג'האד האסלאמי וחמאס. הללו גם ינסו לנצל עד תום את נהיית הדור הצעיר הפלסטיני לכיוון מיליטנטי מובהק כתוצאה מן החידלון המדיני הנוכחי. אכן במהלך השנתיים האחרונות, לנוכח חמשת סבבי הבחירות והסבכים הפנימיים בישראל, קונה לו אחיזה בשיח האיראני והערבי-פלסטיני המושג "הישות הזמנית" ("אל-כיאן אל-מואקת") ביחס לישראל. ישראל, למרות יתרונה הצבאי והטכנולוגי המובהק, מוצגת כישות שעצם קיומה הוא זמני, בעיקר בגלל הסכסוך הפתוח בסוגייה הפלסטינית. מפיצי המושג הם איראן ושלוחיה – חזבאללה, הג'האד האסלאמי וחמאס, והוא הולך ופושט בקרב הציבור הפלסטיני ככלל (אתר העיתון הפלסטיני הממסדי "אל-קודס" הקדיש לכך, למשל, סקירה נרחבת ב- 25 באוקטובר 2022: <https://www.alquds.com/ar/posts/c7934dc3-25ef-4e66-81a2-285f6d13d7e9>). ישראל, לדעתם, הולכת וקורסת תחת סתירותיה הפנימיות. הלך רוח קיבוצי מזה עלול להעצים את המיליטנטיות של הדור הצעיר הפלסטיני, וכדי לשרוד – ובהמשך גם בחתירתם להנהיג – יידרשו הארגונים הפלסטינים הוותיקים שלא לפגר אחר רוב הציבור הפלסטיני.

בחלוף שלושים שנים להסכם אוסלו ולמעלה מעשרים שנים ליוזמה הערבית, ראוי להדגיש את עקביות העמדה הרשמית הפלסטינית והערבית המחייבת הסדר מדיני של חלוקה לשתי מדינות בסוגייה הפלסטינית. התמדתה במשך זמן כה רב מלמדת על חשיבותה וחיוניותה, למרות שהכישלון ליישמה מטיל צל כבד על עצם העיקרון שעליו היא מושתתת. גם ברמה הציבורית הערבית והפלסטינית היא מתמידה יחסית, אף כי גם כאן היעדר מימושה לאורך השנים מכרסם בדבקות בעיקרון עצמו. חלופות המוצגות תדיר בישראל כ"ניהול הסכסוך" ו"צמצום הסכסוך" אינן אלא לשון נקייה להעמקת המצב הקיים. הן מוצגות במעמד צד אחד בלבד, שהרי ברור מאליו שלא ימצא להן שום בר-שיח פלסטיני וערבי. מי שמוכן לתמוך בהן נמנה עם שוללי ההסדר הפלסטינים – חמאס והג'האד האסלאמי בגיבוי איראני.

דרך המוצא מן הסבך היא זמינה באופן עקרוני, כפי שניסח זאת מקדמת דנא קונפוזיוס: "הדרך לצאת היא מבעד לדלת. מדוע אין משתמשים ביציאה זו?" העובדה שדרך זו מוצעת לישראל זה שנים על ידי הפלסטינים והעולם הערבי והאסלאמי-סוני איננה הופכת אותה לבלתי

רלוונטיות מבחינתם. ישראל, בסירובה לאמצה, הופכת אותה לבלתי רלוונטית. אין ללמוד מכך שישראל צריכה לקבל את היוזמה הערבית בבחינת "כזה ראה וקדש". היוזמה הערבית, כפי שניסיתי להראות לעיל, מותירה מרחב תמרון פרשני. היא מציגה במונחים מתמטיים עקרונות אלגבראיים שניתן להמירם בערכים מספריים שונים. הסכם מדיני על יסוד פרשנות היוזמה הערבית יאפשר לכוון קואליציה מדינית וצבאית של כלל העולם הערבי והאסלאמי-סוני נגד איראן ושלוחיה. ממילא תיסלל בכך הדרך לברית אסטרטגית עם ערב הסעודית כאבן הראשה של הזירה הערבית. הרש"פ, שעצם קיומה מותנה בהצלחת האסטרטגיה המדינית שלה, תוכיח לציבור הפלסטיני כי גישתה מניבה תוצאות, והיא תזכה לתמיכת רובו המכריע הן בגדה המערבית והן ברצועת עזה. מתנגדיה יידחקו לשוליים גם בתחום שליטתם ברצועת עזה. הסדרים קונפדרטיביים עם הצד הפלסטיני ייתכנו, אך רק לאחר שתיכון ריבונות פלסטינית לצד ישראל. הברירה היא אחת ואין בילתה: או הסדר מדיני המבוסס על חלוקה, או מרחב אחד שבו מחזיקים שני הצדדים הניצים זה בגרנו של זה.

לעיתים יכול אופי ההכרעה הרצוי להתבהר מכוח המאמץ לצפות את פני העתיד. חלילה לנו להגיע למציאות שבה ייגזר עלינו להתבונן לאחור על העובדות המוגמרות מנקודת מבטו של "מלאך ההיסטוריה" של הפילוסוף היהודי-גרמני ולטר בנימין: "הוא [מלאך ההיסטוריה] מפנה את פניו על העבר. במקום שבו מופיעה לפנינו שרשרת אירועים, הוא רואה קטסטרופה אחת ויחידה העורמת בלי הרף גלי חורבות אלו על אלו ומטילה אותם לרגליו" (התזה התשיעית מתוך "עשר תזות על הפילוסופיה של ההיסטוריה").